

UZASADNIENIE

Powódka H. A. (1) wystąpiła przeciwko pozwanej Ł. B. z pozwem o stwierdzenie niegodności dziedziczenia po J. B., domagając się jednocześnie zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powódka podała, że pozwana była żoną jej brata – J. B., który dnia 18 maja 2021 roku popełnił samobójstwo. Spadkobierczyniami wyżej wymienionego są m.in. powódka i pozwana, jednak w ocenie powódki pozwana winna zostać tego przymiotu pozbawiona albowiem w trakcie małżeństwa z J. B. naruszała zasady współżycia społecznego w ten sposób, że nie zamieszkiwała wraz z mężem na jego gospodarstwie, rzadko go odwiedzała, domagała się od niego pieniędzy i groziła mu podpaleniem. Dodatkowo, powódka podnosiła, że tuż przed śmiercią J. B. pobrał ze swego rachunku bankowego w Banku Spółdzielczym w S. znaczną sumę pieniędzy, której jednak nie odnaleziono. Końcowo zaś powódka wskazywała, że pozwana po śmierci J. B. utrudniała powódce dostęp do spadkowego gospodarstwa rolnego i wyprzedawała majątek spadkowy.

Pozwana Ł. B. nie uznała powództwa i domagała się jego oddalenia oraz zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu.

Argumentując swoje stanowisko w sprawie pozwana wskazała, iż była dobrą żoną i razem z J. B., mimo trudności, stanowili zgodne małżeństwo przez 12 lat. Pozwana przyznała, że nie zamieszkiwała wraz z mężem i widywali się rzadko, jednak powyższe wynikało z sytuacji życiowej obojga (każde z nich miało własne gospodarstwo, którym musiało się zajmować, a nadto pozwana opiekowała się na co dzień chorymi rodzicami) oraz wzajemnych ustaleń. Pozwana przyznała też, że czasem między nią i mężem dochodziło do nieporozumień, ale nigdy nie przybrały one takiego rozmiaru, by doprowadzić do zerwania relacji małżeńskich. Pozwana przyznała wreszcie także, że okresowo korzystała z pomocy finansowej męża, ale takiej samej pomocy udzielała również mu. Jednocześnie pozwana zaprzeczyła, aby kiedykolwiek groziła mężowi, wyludzała od niego pieniądze tudzież zagarnęła majątek spadkowy po jego śmierci.

Sąd ustalił, co następuje:

Ł. B. i J. B. poznali się na katolickim portalu randkowym „przeznaczeni.pl”. Ł. B. była wówczas panną i zamieszkiwała w miejscowości B. (powiat (...), województwo (...)) wraz z rodzicami, którzy przekazali jej w zamian za dożywocie nieruchomość zabudowaną domem mieszkalnym i niewielkie gospodarstwo rolne. J. B. był zaś wówczas kawalerem i zamieszkiwał samotnie w miejscowości C. (gmina S., województwo (...)) na ponad 20-hektarowym gospodarstwie rolnym, które przekazali mu rodzice. Poza pracą w gospodarstwie rolnym, J. B. dorywczo świadczył też pracę w zakładzie (...). W sąsiedztwie J. B. zamieszkiwała jego siostra – H. A. (1) wraz z rodziną.

(dowód: zeznania świadków: P. R. 00:31:27-00:36:20 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70-70v, G. P. 00:39:26-00:48:43 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70v-71, T. C. 00:50:28-00:55:30 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 71-71v, zeznania powódki 00:37:23-01:10:42 z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k.124v-125v, zeznania pozwanej 01:11:20-01:29:59 z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k. 125v-126 w powiązaniu z wysłuchaniem informacyjnym 00:16:06 z rozprawy z dnia 09 maja 2022 r. k. 69v 00:26:55 k. 69v-70)

J. B. i H. A. (1) pozostawali w pozytywnych relacjach, odwiedzali się i pomagali sobie w pracach na gospodarstwie rolnym. Z biegiem czasu, J. A. wydzierżawił córce H. A. (2) (...) swoje gospodarstwo rolne, przyrzekając jednocześnie, iż w przyszłości (gdy uzyska prawa emerytalne) przekaże je jej na podstawie umowy darowizny.

(dowód: zeznania świadków: P. R. 00:31:27-00:36:20 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70-70v, G. P. 00:39:26-00:48:43 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70v-71, T. C. 00:50:28-00:55:30 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 71-71v, A. O. 00:05:23-00:27:11 z rozprawy w dniu 23 czerwca 2022 r. k. 123v-124v zeznania powódki 00:37:23-01:10:42 z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k.124v-125v, zeznania pozwanej 01:11:20-01:29:59z rozprawy

dnia 23 czerwca 2022 r. k. 125v-126 w powiązaniu z wysłuchaniem informacyjnym 00:16:06 z rozprawy z dnia 09 maja 2022 r. k. 69v 00:26:55 k. 69v-70)

Ł. B. i J. B. związek małżeński zawarli dnia 07 listopada 2009 roku. Oboje małż. B. byli już wówczas w wieku dojrzałym. Wyżej wymienieni planowali zamieszkać razem, ale plany te ciągle odkładali na później. J. B. nie chciał bowiem wyzbyć się gospodarstwa rolnego przekazanego mu przez rodziców, a Ł. B. czuła się zobowiązana sprawować opiekę nad schorowanymi rodzicami, którzy – w zamian za dożywocie – przekazali jej majątek, w tym dom mieszkalny i niewielkie gospodarstwo rolne (w noc poprzedzającą ślub małż. B., ojciec Ł. B. doznał zawału, po którym wymagał opieki ze strony osób trzecich). W efekcie, małż. B. utrzymywali jedynie stały kontakt telefoniczny i z rzadka odwiedzali się na swoich gospodarstwach rolnych, przy czym bytności te związane były zazwyczaj z uroczystościami rodzinnymi (święta roczne, wesela, pogrzeby). Wspierali się też finansowo – w zależności od potrzeb i możliwości.

(dowód: zeznania pozwanej 01:11:20-01:29:59z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k. 125v-126 w powiązaniu z wysłuchaniem informacyjnym 00:16:06 z rozprawy z dnia 09 maja 2022 r. k. 69v 00:26:55 k. 69v-70, fotografia k. 26)

Mimo życia w rozdzielaniu, małż. B. nie podjęli decyzji o rozwodzie tudzież separacji. Nie zawarli też umowy wyłączającej ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Kiedy w roku 2020 zmarł ojciec Ł. B., zaczęła ona coraz poważniej rozważać możliwość przeniesienia się na gospodarstwo rolne męża. Powyższe było przedmiotem rozmów małż. B. – planowali oni zamieszkać w C., a przy tym Ł. B. nie oponowała przekazaniu gospodarstwa rolnego męża (po uzyskaniu wieku emerytalnego) jego siostrzenicy A. O..

(dowód: zeznania pozwanej 01:11:20-01:29:59z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k. 125v-126 w powiązaniu z wysłuchaniem informacyjnym 00:16:06 z rozprawy z dnia 09 maja 2022 r. k. 69v 00:26:55 k. 69v-70)

18 maja 2021 roku J. B. popełnił samobójstwo. Nastąpiło to tuż przed przyjazdem Ł. B. do C., który to przyjazd małż. B. ustalili ze sobą w rozmowie telefonicznej w dniu 16 maja 2021 roku.

(bezsporne)

J. B. był osobą skrytą. Niewiele mówił na temat swego życia osobistego; co do zasady nie zwierzał się też ze swych problemów. Tym niemniej, w roku 2019 miała miejsce sytuacja tego rodzaju, iż wyżej wymieniony poskarżył się dwóm kolegom z pracy (P. R. i G. P.), że żona domaga się od niego pieniędzy – przelewu kwoty 3.000,00 zł, zaś w razie jego braku „zamknie ten kołchoz”.

(dowód: zeznania świadków: P. R. 00:31:27-00:36:20 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70-70v, G. P. 00:39:26-00:48:43 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 70v-71, T. C. 00:50:28-00:55:30 z rozprawy w dniu 09 maja 2022 r. k. 71-71v)

J. B. nie pozostawił po sobie testamentu; nie pozostawił on też po sobie dzieci własnych ani przysposobionych. Spadek po nim, na podstawie ustawy, nabyły: żona Ł. B. w 1/2 części, siostry H. A. (1) i J. P. w części po 1/4 każda z nich. W dacie śmierci, na rachunku bankowym J. B. prowadzonym przez Bank Spółdzielczy w A., znajdowała się kwota 116.370,84 zł.

(dowód: kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 03 marca 2022 r. w sprawie sygn. akt I Ns 294/21 k. 27, wydruk z rachunku bankowego k. 122)

W związku ze śmiercią J. B. Prokuratura Rejonowa w Augustowie w dniu 19 maja 2021 roku wszczęła śledztwo w sprawie doprowadzenia wyżej wymienionego namową lub poprzez udzielenie pomocy do targnięcia się na własne życie tj. o przestępstwo z art. 151 k.k. Po przeprowadzeniu czynności procesowych ustalono, że targnięcie się na własne życie J. B. nie było skutkiem namowy innej osoby, jak również nikt nie udzielał mu w tym względzie pomocy. W efekcie, z braku znamion czynu zabronionego, śledztwo zostało umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

(dowód: kserokopia postanowienia z dnia 31 maja 2021 r. wk. 32-33, fax z Komendy Powiatowej Policji w A. k. 54)

Między Ł. B. a H. A. (1) istnieje konflikt na tle majątkowym. H. A. (1) zarzuca Ł. B. ukrywanie majątku spadkowego po J. B., utrudnianie zarządzania spadkowym gospodarstwem oraz niewłaściwą postawę małżeńską przejawiającą się zamieszkiwaniem osobno od męża i nie udzielaniem mu wsparcia w czynnościach życia codziennego. H. A. (1) obwinia też Ł. B. o śmierć J. B., podobnie jak część lokalnej społeczności, w której J. B. zamieszkiwał

(dowód: zeznania świadka A. O. 00:05:23-00:27:11 z rozprawy w dniu 23 czerwca 2022 r. k. 123v-124v, zeznania powódki 00:37:23-01:10:42 z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k.124v-125v, zeznania pozwanej 01:11:20-01:29:59 z rozprawy dnia 23 czerwca 2022 r. k. 125v-126 w powiązaniu z wysłuchaniem informacyjnym 00:16:06 z rozprawy z dnia 09 maja 2022 r. k. 69v 00:26:55 k. 69v-70, kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 18 sierpnia 2021 r. w sprawie sygn. akt I Ns 295/21 k. 12-12v, notatka urzędowa k. 12 i 14-15 akt sprawy II K 316/21 SR w Augustowie, zeznania E. C. k. 65-66v akt sprawy II K 316/21 SR w Augustowie, wyrok Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 4 listopada 2021 r. w sprawie II K 316/21 k. 151 akt ww. sprawy)

Sąd zważył, co następuje:

1) w zakresie oceny materiału dowodowego i wniosków dowodowych oddalonych:

Zgromadzone w niniejszej i przywołane w ustaleniu części uzasadnienia dowody z dokumentów (w tym znajdujących się w aktach sprawy II K 316/21 Sadu Rejonowego w Augustowie) ocenił Sąd jako wiarygodne. Żadna ze stron nie podważała ich bowiem. Stąd też za wiążące przyjął w stosunku do nich domniemania wynikające z art. 244 i 245 kpc. Odnosnie znajdujących się w aktach sprawy kserokopii dokumentów podkreślić wymaga, że jakkolwiek nie stanowią one dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 i art. 245 kpc, to jednak nie są pozbawione mocy dowodowej - w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 kpc stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może bowiem udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, dopóki sąd ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów. W sprawie niniejszej żadna ze stron postępowania wiarygodności tychże kserokopii nie podważała; Sąd z urzędu nie powziął też wątpliwości w tym zakresie i w efekcie na podstawie ich treści także czynił ustalenia w sprawie niniejszej. Kończąc wątek związany z dokumentami wskazać też trzeba, że mocą prawomocnego wyroku skazującego zapadłego w sprawie II K 316/21 Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie niniejszej Sąd był związany na podstawie art. 11 kpc, zaś mocą prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie I Ns 294/21 – na podstawie art. 365 §1 kpc w zw. z art. 366 kpc. Wiążącego charakteru nie miało z kolei dla Sądu postanowienie z dnia 31 maja 2021 roku w przedmiocie umorzenia śledztwa w sprawie doprowadzenia J. B. namową lub poprzez udzielenie pomocy do targnięcia się na własne życie tj. o przestępstwo z art. 151 kk. Tym niemniej, z uwagi na fakt, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie niniejszej nie dało podstaw do wysnucia wniosków odmiennych aniżeli te, wysnute przez organy postępowania karnego, rzeczony postanowienie uznał Sąd za prawidłowo oceniające okoliczności śmierci brata powódki a męża pozwanej.

Przechodząc do oceny zeznań stawających w sprawie niniejszej świadków wskazać z kolei godzi się, że – co do zasady – nie odmówił im Sąd wiarygodności. Stanowiły one bowiem odzwierciedlenie zdarzeń, które świadkowie osobiście zaobserwowali. W kwestii relacji zdanych Sądowi przez P. R., G. P. i T. C. odnotować jednak trzeba, iż tak naprawdę nie miały one dużego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej. (...) co do okoliczności ważkich w świetle ustawowych przesłanek uznania pozwanej za niegodną dziedziczenia po J. B. wyżej wymienieni de facto nie mieli. Byli oni jedynie w stanie przybliżyć Sądowi charakter i naturę J. B. oraz jedną jedyną sytuację, mogącą świadczyć o nieporozumieniu małżeńskim pomiędzy pozwaną a jej zmarłym mężem. Natomiast odnośnie relacji zdanej Sądowi przez A. O. wskazać należy, że wyżej wymieniona jest córką powódki. Przebieg jej przesłuchania pozwolił przy tym Sądowi ukształtować przekonanie, iż utożsamia się ona z żądaniem przez powódkę zgłoszonym i jednocześnie prezentuje negatywny stosunek do pozwanej, a u podstaw powyższego leżą kwestie majątkowe dotyczące spadku pozostawionego przez J. B. (w tym kwestia darowizny gospodarstwa rolnego przyobiecanej świadkowi przez zmarłego). W takim stanie rzeczy zeznania A. O. Sąd oceniał krytycznie, dając im wiarę jedynie w tej części, w jakiej potwierdzały niewątpliwy konflikt pomiędzy powódką a pozwaną.

Analogiczny jak w przypadku świadka A. O. zakres wiarygodności przydał Sąd zeznaniom powódki. Jeśli natomiast chodzi o depozycje powódki, z których wynikało, iż pozwana prezentowała nieprawidłową postawę małżeńską, to uznał je Sąd wyłącznie za wyraz subiektywnej oceny pożycia małż. B. przez pryzmat własnego systemu wartości powódki. Taka ocena za podstawę ustaleń faktycznych służyć zaś nie mogła.

Zeznaniom pozwanej przypisał Sąd natomiast walor wiarygodności. Były one bowiem rzeczowe i konkretne oraz wiązały się w logiczną całość.

Co do zgłoszonego przez powódkę wniosku dowodowego w zakresie zażądania billingów i treści sms-ów dotyczących się numerów telefonów pozwanego i jej zmarłego męża, to – zdaniem Sądu – wniosek ten był niedopuszczalny w świetle art. 159 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (j.t. Dz.U. z 2022 r. poz. 1648), w szczególności zaś art. 159 pkt 4 kpc, zgodnie z którym tajemnica telekomunikacyjna nie obowiązuje jedynie w przypadku komunikatów i danych ze swojej istoty jawnych, z przeznaczenia publicznych lub ujawnionych postanowieniem sądu wydanym w postępowaniu karnym, postanowieniem prokuratora lub na podstawie odrębnych przepisów. Analogicznie ocenił też Sąd zgłoszony przez powódkę wniosek dowodowy dotyczący się historii konta J. B. w Banku Spółdzielczym. Tu z kolei do czynienia mamy z tajemnicą bankową, o jakiej mowa w art. 105 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (j.t. Dz.U. z 2021 r. poz. 2439). Niezależnie od powyższego, przedmiotowy wniosek był również nieprzydatny do rozstrzygnięcia. Zakładając bowiem nawet, że J. B. z ww. rachunku bankowego przekazał jakieś kwoty pieniężne pozwanej (nawet znaczne), to trzeba mieć na względzie, że między wyżej wymienionymi istniał ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Pieniądze zdeponowane na tymże rachunku bankowym stanowiły zatem przedmiot wspólności pozwanej i jej męża, którym swobodnie mogli oni dysponować. Wyciąg z przedmiotowego rachunku bankowego złożony do akt sprawy przez samą powódkę wskazuje przy tym, że w dacie śmierci J. B. znajdowała się na nim znaczna kwota, a po tej dacie pozwana nie dokonała z niej żadnej wypłaty. Zresztą, kwestie związane z ewentualnymi rozliczeniami finansowymi na tle spadku po J. B. nie stanowią istoty sprawy o uznanie za niegodnego dziedziczenia, lecz ewentualnego działu spadku po wyżej wymienionych. Z wszystkich powyższych przyczyn, z mocy art. 235² §1 pkt 2-4, Sąd oba te wnioski dowodowe pominął.

2) w zakresie oceny prawnej żądania pozwu:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wstępnie wskazać należy, że niegodność dziedziczenia jest instytucją szczególną, wyjątkową, ograniczającą ze względów etycznych przyznaną każdemu podmiotowi wyposażonemu w zdolność do dziedziczenia możliwość uzyskania statusu spadkobiercy po spadkodawcy. I tak, zgodnie z art. 928 § 1 kc spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego dziedziczenia, jeżeli: 1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy, 2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności i 3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego. Zaistnienie żadnej z ww. okoliczności nie zostało wykazane w sprawie niniejszej w odniesieniu do pozwanej, przy czym podkreślenia wymaga, że zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 6 kc – ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na powódce i ciężaru tego powódka nie udźwignęła.

Jeśli chodzi o przesłanki uznania za niegodnego dziedziczenia, o których mowa w art. 928§1 pkt 2 i 3 (ogólnie rzecz ujmując – związane z testowaniem przez spadkodawcę), to w realiach sprawy niniejszej nie wchodziły one w ogóle w grę. Wynikało to jasno i jednoznacznie ze stanowiska pełnomocnika powódki przedstawionego na rozprawie w dniu 09 maja 2022 r., kiedy to Sąd indagował ją o okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu właśnie w aspekcie powołanych podstaw prawnych. Nadto, zauważenia wymaga, że ani z zeznań stron postępowania, ani z zeznań świadków, ani wreszcie z żadnych innych dowodów zebranych w sprawie niniejszej nie wynika, by J. B. testament w ogóle sporządził albo nosił się z zamiarem jego sporządzenia. W powyższym wniosku gruntuje postanowienie

Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie I Ns 294/21, mocą którego potwierdzono prawa do spadku po wyżej wymienionym w oparciu o ustawę a nie testament.

Jeśli natomiast chodzi o przesłankę uznania za niegodnego dziedziczenia, o której mowa w art. 928§1 pkt 1 kc, to zaakcentować godzi się, że odwołuje się ona do pojęcia przestępstwa popełnionego przeciwko spadkodawcy, kwalifikowanego cechą ciężkości.

Definicję przestępstwa zawiera art. 1 kk, po myśli którego przestępstwem jest czyn zabroniony pod groźbą kary, którego społeczna szkodliwość jest większa niż znikoma. Z kolei art. 7 kk konkretyzuje definicję przestępstwa, dzieląc czyny zabronione na zbrodnie i występki, który to podział posługuje się kryterium wysokości minimalnego zagrożenia określoną karą, a nie wysokości kary wymierzonej w konkretnym wypadku. Z przywołanego podziału nie wynika jednak, które przestępstwa można zaliczyć do odpowiadających regulacji zawartej w art. 928 kc. O ile przy tym, w toku sprawy o uznanie spadkobiercy za niegodnego sąd jest związany prawomocnym wyrokiem skazującym (art. 11 kpc), o tyle już oceny, czy przestępstwo popełnione przeciwko spadkodawcy ma charakter ciężki dokonywać sąd cywilny musi już samodzielnie. Kwerenda orzecznictwa sądowego skłania przy tym do wniosku, że przestępstwem ciężkim w rozumieniu art. 928§1 pkt 1 kc może być tak zbrodnia jak i występki. W grę mogą tu też wchodzić rozmaite rodzaje przestępstw, w tym przeciwko rodzinie i opiece, przy czym musi cechować je umyślność, znaczne nasilenie złej woli sprawcy przestępstwa tudzież uporczywość działania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie V CSK 485/19, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 stycznia 2019 r. w sprawie I ACa 576/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie VI ACa 1914/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 października 2016 r. w sprawie I ACa 747/16).

Przenosząc powyższe na grunt sprawy niniejszej stwierdzić należało, że strona powodowa nie wykazała, aby pozwana dopuściła się względem zmarłego J. B. jakiegokolwiek przestępstwa, nie mówiąc już o przestępstwie ciężkim. Jakkolwiek bowiem ze stanowiska prezentowanego przez powódkę wynikało, iż obwinia ona pozwaną za śmierć wyżej wymienionego, to jednak odnotowania wymaga, że śledztwo w sprawie doprowadzenia J. B. namową lub poprzez udzielenie pomocy do targnięcia się na własne życie, tj. o przestępstwo z art. 151 kk, zakończyło się umorzeniem postępowania z uwagi na brak znamion czynu zabronionego. Oczywiście taka decyzja procesowa Sądu orzekającego w sprawie niniejszej nie wiązała (art. 11 kpc a contrario), jednakże obowiązkiem procesowym powódki było wykazanie, iż była ona wadliwa (art. 6 kc). Tego zaś powódka uczynić nie zdołała. Żaden z dowodów przeprowadzonych w sprawie niniejszej nie dawał bowiem podstaw do wysnucia wniosków odmiennych aniżeli te, wysnute przez organy postępowania karnego i skutkujące wydaniem przywołanego postanowienia o umorzeniu postępowania z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

Jako przestępstwo przeciwko spadkodawcy nie może zostać też, zdaniem Sądu, potraktowana zrelacjonowana przez świadków P. R. i G. P. sytuacja, w której pozwana w wiadomości sms domagała się od męża przelewu kwoty 3.000,00 zł. Małż. B. pozostawali bowiem w ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej wobec czego mieli prawo dysponować nie tylko środkami pieniężnymi osobiście zgromadzonymi, ale także zgromadzonymi przez współmałżonka; jako małżonkowie Ł. i J. B. mieli też prawo oczekiwać od siebie pomocy, w tym finansowej. Oceny powyższej nie zmienia fakt, iż żądanie sms-owe pozwanej poparte było nieprzyjemnym komentarzem „bo zamknę ten kołchoz”. Doświadczenie życiowe uczy bowiem, że w małżeństwie niejednokrotnie dochodzi bowiem do kłótni, w tym na tle finansowym. Padają wówczas różne słowa, od gorzkich po nieparlamentarne – w zależności od temperamentu i poziomu interlokutorów. Nie sposób jednak słów takich traktować z kamienną powagą wobec niewątpliwie nerwowej atmosfery, która je wykreowała. Tak też ocenić należało cytowane sformułowanie użyte przez pozwaną („bo zamknę ten kołchoz”), zwłaszcza, że trudno byłoby mu przydać charakter groźby karalnej (nie sposób traktować jako groźby stwierdzenia zakładającego – zdaje się – likwidację gospodarstwa rolnego, skoro właścicielem tego gospodarstwa pozostawał wyłącznie J. B., który samodzielnie o nim decydował).

Jeśli natomiast chodzi o przywoływaną w pozwie okoliczność kierowania przez pozwaną wobec męża gróźb spalania gospodarstwa rolnego, to nie została ona przez powódkę wykazana żadnym dowodem. Odnotowania wymaga przy tym, że okoliczność tę potwierdzić mieli świadkowie P. R. i G. P.. Rzecz jednak cała w tym, że wyżej wymienieni

o groźbach takich wiedzy żadnej nie mieli; zrelacjonowali Sądowi jedynie treść wiadomości sms, o jakiej mowa w akapicie poprzednim – ewidentnie przez powódkę nadinterpretowanej w niniejszym postępowaniu.

Dostrzega Sąd przy tym i inne argumenty przywoływane przez powódkę na poparcie żądania: a to osobne zamieszkiwanie pozwanej i jej męża, a to rzekomy brak zainteresowania pozwanej mężem, a to niewypełnianie przez pozwaną roli gospodyni domu. Te argumenty rozważać należało w kontekście zasad współżycia społecznego, a konkretnie zasady lojalności małżeńskiej oraz obowiązku udzielania wsparcia i pomocy współmałżonkowi. W przekonaniu Sądu, naruszenia powyższych zasad przez pozwaną powódka nie dowiodła. Wszystkie zarzuty w omawianym zakresie stawiane przez nią pozwanej stanowiły bowiem osobistą i subiektywną ocenę małżeństwa pozwanej i J. B. dokonaną przez powódkę przez pryzmat jej wyobrażeń o pożyciu małżeńskim i roli żony w małżeństwie. Tymczasem J. B. i pozwana jako jego żona, jako osoby dorosłe i nieubezwłasnowolnione, miały pełne prawo ułożyć swe relacje małżeńskie wedle własnych wyobrażeń, oczekiwań i potrzeb. Skoro przez okres 12 lat trwania małżeństwa małż. B. nie zamieszkali razem, a przy tym nie podjęli kroków mających na celu uzyskanie rozvodu lub separacji, względnie choćby ustroju rozdzielności majątkowej, to znaczy – zdaniem Sądu – że taki układ był przez nich akceptowany i im odpowiadał. Oczywiście, układ ten nie był konwencjonalny (zwłaszcza w warunkach wiejskich), ale to małż. B. zdecydowali o jego kształcie i w nim pozostawali. Oczywistym jest przy tym, że momentami musiał być on przez nich odbierany jako niedogodny i skutkować „narzekaniem” na współmałżonka, ale skoro wyżej wymienieni nie zdecydowali się go formalnie zerwać, to uznać trzeba, że owe „narzekania” nie przekraczały ram zwykłych nieporozumień małżeńskich, do których dochodzi w wielu związkach i które przez małżonków są przezwytyczane.

Abstrahując od powyższego raz jeszcze (jak we wstępie części zważeniowej uzasadnienia) podkreślić należy, że instytucja uznania za niegodnego dziedziczenia ma charakter wyjątkowy, a przesłanki jej zastosowania zostały ściśle stypizowane w art. 928 kc. Wśród przesłanek tych nie ma naruszenia przez spadkobiercę zasad współżycia społecznego względem spadkodawcy. Podkreślenia wymaga również, że powoływanie się na klauzulę generalną zasad współżycia społecznego (art. 5 kc) jest podstawą obrony przed realizacją prawa podmiotowego, nie może zaś stanowić samodzielnej podstawy dochodzenia roszczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2020 r. w sprawie II CSK 26/20, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 06 lutego 2019 r. w sprawie I ACa 769/18, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2017 r. w sprawie I CSK 46/17) . Do takiej zaś jedynie podstawy ostatecznie sprowadzała się zaś podstawa żądania pozwu w sprawie niniejszej (vide: oświadczenie pełnomocnika powódki 00:10:00.072 rozprawy z dnia 09 maja 2022 r.).

Mając wszystko powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

sędzia Aneta Ineza Sztukowska